

Strömsunds kommun

Rektorn vid Grevåkerskolan Hammerdal

Birgitta.k.Lindberg@zonline.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Grevåkerskolan Hammerdal
i Strömsund

Tillsyn av Grevåkerskolan Hammerdal

Skolinspektionen genomför tillsyn i Strömsund under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Grevåkerskolan Hammerdal besöktes av Skolinspektionen mellan den 29 maj 2012 och 30 maj 2012.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten på Grevåkerskolan är låga. Våren 2011 hade endast 56 procent av eleverna i årskurs 9 nått målen i alla ämnen. Det är det lägsta resultatet under den senaste tioårsperioden. De tre föregående åren har andelen elever som nått målen i alla ämnen varierat mellan 68,8 och 73,5 procent. Det innebär att under åren 2008 till 2011 har mellan 9 och 11 elever varje år gått ut grundskolan utan betyg i samtliga ämnen. Från och till har det också varit stökigt och oroligt på skolan, och kränkningar har förekommit. Utifrån vad Skolinspektionen kan bedöma är det under tillsynsperioden relativt lugnt på skolan. Skolinspektionen bedömer dock att skolan inte på ett tydligt sätt bedriver ett arbete för att förebygga kränkande behandling. Rektor behöver se till att värdegrundsarbetet genomsyrar den dagliga verksamheten, att de aktiviteter som genomförs utvärderas och att konkreta förebyggande åtgärder genomförs. Detta är en viktig del för att skapa en god lärandemiljö. Andra delar – som hur undervisningen genomförs och hur de stödinsatser som ges fungerar måste utvärderas och analyseras för att förbättra måluppfyllelsen. Ett utvecklingsarbete som rektor har initierat är inom området bedömning och betyg, som en viktig del i detta ingår att utveckla arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner. Skolinspektionen understryker vikten av detta som ett sätt att öka elevernas engagemang och ansvar för sin egen kunskapsutveckling och även som ett ytterligare sätt för skolan att få syn på vilka behov som finns, både vad gäller stöd och utmaningar.

Skolans rektor har innehaft sitt uppdrag sedan hösten 2010. Tre förskolor ingår också i rektors ansvarsområde. Parallellt med uppdraget går rektor den statliga rektorsutbildningen. (Rent generellt är det viktigt att det finns realistiska förutsättningar för rektor att genomföra sitt uppdrag). För förskoleklassen och fritidshemmet respektive för årskurs 1 till 6 finns platschefer med långtgående ansvar. En tillförordnad platschef/rektor finns också för 7–9 enheten. Enligt den nya skollagen har rektor stora möjligheter att delegera ledningsuppgifter. Skolinspektionen bedömer dock att rektors delegation bör förtydligas på Grevåkersskolan.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Grevåkerskolan Hammerdal i Strömsund måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Strömsunds kommun att senast den 3 december 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Kartlägga vilka behov som finns på skolan. Utifrån dessa behov planera och genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.
- Dokumentera det arbetet i en Plan mot kränkande behandling

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver
- Skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektor ser inte fullt ut till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektor ser till att det bedrivs ett kontinuerligt och systematiskt kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i måluppfyllelsen både vad gäller kunskapsresultat och resultat av värdegrundsarbetet och att det arbetet dokumenteras.

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur är inte tydligt i överensstämmelse med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Tydliggöra i vilka fall, och till vem, rektor har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever

Motivering:

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. I varje verksamhet måste en kartläggning ske för att synliggöra vilka åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Dessa åtgärder ska genomföras. En översikt över åtgärderna ska tydliggöras i en plan mot kränkande behandling. Planen ska upprättas varje år, under medverkan av elever.

I dokumentation och vid intervjuer framgår att skolan sedan ett antal år tillbaka har vikt en stund i veckan för att särskilt ägna sig åt värdegrundsfrågor. Enligt rektor är den så kallade livsviktigt-tiden en del i skolans förebyggande arbete. Vidare finns en strävan att så många vuxna som möjligt ska röra sig bland eleverna för att bidra till en lugn skolmiljö, kunna se vad som händer och sker samt förhindra eventuella bråk och dylikt. Skolan försöker under den så kallade livsviktigt-tiden genom samtal, olika värderingsövningar med mera skapa ett gott klimat och förebygga situationer som kan leda till kränkande behandling. Enligt intervjuer med lärare kan tiden användas till att diskutera för eleverna aktuella frågor, behovet får styra samtalet. De elever Skolinspektionen träffar ger uttryck för att det är en stund i veckan där man fikar och samtalar om olika saker. Vid intervjuer framkommer att det inte finns någon tydlig tanke med vad tiden ska användas till. Skolan har inte utvärderat den här verksamheten och rektor har därmed svårt att besvara frågan om detta är ett bra sätt att arbeta på.

Kartläggning av den psykosociala miljön görs ett par gånger om året via enkäter. Vid veckokonferenser stämmer lärarna av hur det fungerar på lektioner och raster med mera. I samband med varje utvecklingssamtal får eleverna också frågor om hur de trivs på skolan och om de har blivit kränkt eller mobbad. Vid behov följs detta upp genom samtal med berörda. Skolsköterskan kan vara involverad. Oroliga klassrumssituationer har kunnat lösas exempelvis i samarbete med föräldrar. Tillsynen visar att det tidvis varit oroligt bland eleverna i vissa årskurser och att även kränkningar har förekommit. Tillsynen visar

vidare att det för närvarande är relativt lugnt på skolan. Rektor har sett till att fler vuxna rör sig ute bland eleverna, vilket även är något som eleverna har noterat. En satsning har också gjorts på att utbilda lärarna när det gäller ledarskap i klassrummet.

Skolinspektionens bedömning är dock att det utöver dessa exempel inte finns ett tydligt förebyggande arbete. I skolans likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling saknas exempelvis konkreta åtgärder för att förebygga kränkande behandling. Det är viktigt att kartlägga vilka riskområden som finns på skolan och utifrån det planera vilka åtgärder som behöver genomföras. De aktiviteter som fokuseras i planen mot kränkande behandling är de samtal och andra övningar som man tänker sig ska ske inom ramen för livsviktigt-tiden.

Skolinspektionen vill betona vikten av att värdegrundsarbetet genomsyrar den dagliga verksamheten. Att arbeta med värdegrundsfrågor en gång i veckan är inte tillräckligt. Enligt Skolverkets utvärdering av metoder mot mobbning finns det tveksamheter med att schemalägga lektioner för att utveckla elevers sociala kompetens och empati. Lärare och elever som deltog i utvärderingen upplevde sådana övningar som konstruerade och långt ifrån verkligheten. Skolinspektionen vill betona vikten av att material och metoder som används för olika samarbets- och värderingsövningar kvalitetssäkras samt att uppföljning och utvärdering av syfte, genomförande och utfall sker nogsamt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Grevåkerskolan måste se till att värdegrundsarbetet genomsyrar den dagliga verksamheten, både det främjande och förebyggande arbetet. Verksamheten bör utvärderas regelbundet. I skolans plan mot kränkande behandling ska framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Hur åtgärderna har genomförts ska framgå av nästa års plan. Eleverna ska vara delaktiga i arbetet med att upprätta planen. För vidare arbete se Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

Författning:

6 kap. 6 - 8 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till

Motivering:

Enligt skollagen ska en elev ges särskilt stöd om en utredning visar att eleven behöver sådant stöd. Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska en utredning ske. Enligt skolförordningen ska skolan ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Tillsynen visar att särskilt stöd går att få i svenska, engelska och matematik. I övriga ämnen försöker lärarna anpassa undervisningen, men möjlighet till särskilt stöd är begränsad. Det faktum att den lägsta måluppfyllelsen våren 2011 återfanns för de naturorienterande ämnena samt att endast hälften av eleverna i årskurs 9 fortsatt att läsa ett modernt språk indikerar att undervisningen inte i tillräcklig hög grad anpassats utifrån elevernas behov och att de elever som behövt stöd inte fått det.

Studiehandledning ges till de elever som har persiska som modersmål. En dag i veckan kommer en lärare till skolan och delar upp tiden så att hon hinner träffa elever både på F-6-enheten och på 7-9-enheten. Enligt lärarna är tiden inte tillräcklig. Den grupp elever i förberedelseklassen som kommer från Uzbekistan har för närvarande inte tillgång till studiehandledning.

Skolinspektionen bedömer att rektor måste se till att alla elever som har behov av särskilt stöd får det.

Författning:

3 kap. 8 § skollagen.

5 kap. 4 § skolförordningen.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektor ser inte fullt ut till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan.

Motivering:

Enligt skollagen ska rektorn planera, följa upp och utveckla utbildningen. I rektors resultatansvar ingår att på skolnivå följa och utvärdera värdegrundsarbetet, elevernas kunskapsutveckling och de särskilda stödinsatser som ges.

I skolans dokumenterade kvalitetsarbete som Skolinspektionen fått ta del av finns, när det gäller kunskapsutveckling och -resultat, beskrivning och analys av hur språkutvecklingsarbetet i förskoleklassen fortgår. Vidare finns resultatredovisning och analys gällande läsförståelsen i årskurs 2. Utvecklingsområden som fokuseras gällande elevernas lärande i samtliga stadier är språkutveckling

där läsförståelse ingår. I det dokumenterade kvalitetsarbetet finns även betygsresultat för årskurs 8 och 9, dock inte specificerat per ämne, redovisning av diagnostiska prov i svenska och matematik i årskurs 2 och svenska, matematik och engelska i årskurs 6 och 7. Vidare finns även redovisning av ämnesprov i årskurs 3 och 9. Det som saknas är en analys av resultaten och vilka åtgärder som behöver vidtas för att öka måluppfyllelsen i de olika ämnena. Någon sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen för årskurs 5 saknas också. Rektorn måste på skolnivå följa upp och analysera resultaten i syfte att kunna vidta åtgärder för att utveckla utbildningen.

När det gäller skolans värdegrundsarbete görs regelbundna kartläggningar av hur eleverna trivs och tycker att de blir bemötta och om mobbning och kränkningar förekommer. En del av det förebyggande arbetet består i de samtal och de övningar skolan genomför på den s.k. livsviktig tiden. Någon tydlig uppföljning och utvärdering av syftet, genomförandet och effekt av den verksamheten görs dock inte.

Uppföljningar av elever i behov av särskilt stöd genomförs mestadels på individnivå. För att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får rätt stöd behöver rektorn övergripande och regelbundet följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges. Detta är en viktig del av skolans systematiska kvalitetsarbete för att kunna påvisa om insatserna fått avsedd effekt inte bara på individnivå utan även på skolnivå.

Författning:

4 kap. 4–5 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen**Bedömning:**

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur är inte tydligt i överensstämmelse med författningarna

Motivering:

Rektor får enligt skollagen i vissa fall uppdra åt en anställd att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och beslutsbefogenheter.

Vid Grevåkerskolan finns en arbetsbeskrivning för de personer som på 30–35 procent av sina tjänster fungerar som platschefer. Ansvarsområden och arbetsuppgifter är omfattande men inte helt tydliga. Av arbetsbeskrivningen framgår exempelvis att platschefen "under rektors ansvar" ska leda och utveckla arbetsstället mot lokala och nationella mål. Av intervjuer framgår att det inte är helt tydliggjort vilka områden rektor respektive platschef ansvarar för.

Skolinspektionen bedömer att rektorns delegation behöver tydliggöras så att det blir tydligt för samtliga vem som ska genomföra olika ledningsuppgifter.

Författning:

2 kap. 10 § skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Enligt den officiella statistiken var det 56 procent av eleverna i årskurs 9 på Grevåkersskolan som nådde målen i alla ämnen 2011. Andel elever som nått målen i alla ämnen har mellan 2007 och 2010 varierat mellan 86,4 procent och 68,8 procent. När man tittar på de enskilda ämnena ser man att svenska och bild var de två ämnen där samtliga av 2011 års nior nådde målen. I övriga ämnen var det mellan en och sju elever som inte nådde målen. Lägst måluppfyllelse var det i de naturorienterande (NO) ämnena där 28 procent av eleverna inte blev godkända.

När man jämför pojkarnas och flickornas betygsresultat kan man konstatera att flickorna når målen i högre utsträckning, Flickorna har exempelvis, förutom svenska och bild ytterligare sex ämnen (Biologi, slöjd, engelska och, förutom religion, samtliga samhällsorienterande (SO) ämnen) där samtliga når målen. För pojkarna gäller motsvarande ett ämne (Idrott och hälsa). I NO- ämnena, där det totalt sett var lägst måluppfyllelse, är det i princip bara pojkar som inte är godkända. I svenska och bild, där samtliga pojkar respektive samtliga flickor fått minst godkänt kan man tydligt se en förskjutning av betyg. Den största delen av flickornas betyg ligger på Väl Godkänt (VG), sedan Godkänt (G) och betyget Mycket Väl Godkänt (MVG) är också representerat. Bland pojkarnas betyg finns inte något Mycket Väl Godkänt och majoriteten av betygen ligger på Godkänt. Förutom i Idrott och Hälsa, där 38,5 procent av pojkarna har MVG så är det sex andra ämnen där ett MVG-betyg finns bland pojkarna. I tolv av ämnena har flickor betyget Mycket Väl Godkänt.

Behöriga till ett nationellt program på gymnasieskolan var 76 procent av eleverna. 2007 var samtliga elever i årskurs nio behöriga till ett nationellt program på gymnasieskolan, mellan 2008 och 2010 har andelen varierat mellan 87,5 och 75 procent. Det genomsnittliga meritvärdet 2011 var 176,4 för Grevåkersskolan och 210,6 för riket.

Resultaten på de nationella proven i årskurs 3 våren 2011 visar att 65 procent av eleverna uppnådde kravnivån för matematik och 69 procent för svenska. I årskurs 5 genomfördes inte några nationella prov. Enligt skolans uppgifter nådde samtliga elever i årskurs 5 målen i hem- och konsumentkunskap samt i slöjd. I svenska nådde 75 procent målen och i matematik 83 procent. I SO respektive NO nådde 86 procent av eleverna målen och i engelska var det 66 procent som nådde målen.

Enligt rektor, lärare och elever är det relativt lugnt på skolan nu, men tidigare under läsåret och även tidigare läsår har det tidvis varit stökigt och bråkigt. Rektor menar att det allmänt sett råder ett bra förhållande mellan elever och personal och att det, utifrån enkätundersökningar, är få elever som upplever sig ha blivit kränkta.

Beskrivning av Grevåkerskolan Hammerdal

Grevåkersskolan ligger i Hammerdal, drygt 3 mil söder om Strömsund. Skolan omfattar förskoleklass, fritidshem och årskurs 1 till 9. Verksamheten för 1–6 bedrivs i en egen byggnad strax intill byggnaden som hyser årskurs 7–9. Förskoleklassen befinner sig mittemellan. Rektor har ansvar för den totala verksamheten, till sin hjälp har hon en platschef på 1–6-verksamheten och en platschef med ansvar för förskoleklassen och fritidshemmet. För 7–9-verksamheten finns en tillförordnad platschef som också fungerar som ställföreträdande rektor när rektor inte kan vara på plats. På skolan finns cirka 260 elever. Vid skolan finns också en förberedelseklass.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsrådet Eva Edlund.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Britta Seeger
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).